

mus curam, animam vero negligamus? Præsertim neque argentum expensuri, neque negotium aliis exhibitori, neque dolores subituri, sed absque his omnibus electione et voluntate sola omnino corrigere nos ipsi valentes, et exacte scientes, quod, nisi id fecerimus, extremum luituri sumus supplicium. S. CHRYS. hom. de Anim.

Tertio ex ratione reddenda; nam, ut iterum S. Thomas Villan. recte advertit: Grandis honor, sed grandis timor; ex hoc pensandum nobis est, cum quanto timore et sollicitudine cavere debet anima justi, ne forte in ea aliquid turpe aut indecens inveniat, quod oculos tantæ Majestatis offendat. S. THOM. VILL. de Dedicat. Eccl.

Odium demonis erga animas; nam sicut tauro proprium est, quod, quando ex recepto vulnere saucius, eum, qui ipsum vulneravit, invenire non potest, ut se de vulnere accepto vindicare possit, figuram seu statuum illius in theatro repertam aggrediatur, eamque cum ingenti rabie cornibus, dentibus et pedibus impetat atque convellat; idem quoque inimicus infernalis facere videtur; quia enim Deum, qui ipsum in abyssum præcipitem egit, per vindictam lædere non potest, omnem vindictam adversus hominem toto conatu exercere tentat, utpote in quo imaginem et effigiem Dei invenit, atque ideo in hoc mundi theatro eidem per suggestiones et insultus suos omne malum inferre satagit, quasi in hoc omnibus viribus connitens, ut imaginem et similitudinem, quam Deus illi impressit, destruere et totaliter abolere possit, scit enim, quod illa imagine sublata, comparatur jumentis insipientibus. « Imaginem ipsorum ad nihilum rediges. » MANSI disc. IV, n. 43.

Quod confirmans S. Bernardinus: Tantæ, inquit, aestimationis est anima apud diabolum, ut mystice, cum vellet divisionem de regno inter se et Deum, poposcerit a Domino dicens: Gen. XV. « Da mihi animas, cetera tolle tibi. » Sed insensatus et stultus homo, nihil vilius habet, quam animam suam. S. BERN. de An. dig. ar. 1, c. VII.

ALIA MOTIVA.

PRO ANIMÆ CURA. — Quia est templum et imago Dei; si ergo pro tanto piaculo habemus, templum materiale humani sanguinis effusione vel sordibus polluere; quanto major sollicitudo adhibenda erit, ne vivum Dei

templum et imago, id est anima, fœdissimis peccatorum sordibus, et Christi sacratissimo sanguine quodammodo profuso polluat.

Quia nihil pretiosius est in universo mundo, exceptis Angelis; si ergo tam sollicitè custodimus gemmas, aut alias res pretiosas, quanto magis cavendum erit, ne animæ incomparabiliter magis pretiosæ jacturam faciamus?

Quia unicam duntaxat animam habemus, qua perditam omnia perdidimus, uti eleganter S. Chrysostomus indicavit his verbis: Omnia duplicia naturæ nostræ dedit Deus, binos oculos, binas aures, binas manus, binos pedes; si alterutra pars est læsa e duobus, necessitati per alteram servimus. Animam vero unam dedit nobis, hanc si perdidimus, quid superest, quocum in vita maneamus? S. CHRYS. hom. XIX ad Pop. Antioch.

Quia in omnibus rebus volumus optima habere; cur ergo non et animam optimam?

MEDIA.

Ad dignam animæ aestimationem concipiendam.

Lectio et notitia S. Scripturæ, uti Salvator noster indicasse videtur, dum modum nos docere volens, quo animam nostram hinc bonis caducis et terrenis immersam reinvenire valeamus, parabolam illam de drachma illa, sive gemma perditâ adducit. Circa quam Hugo Cardinalis ita scribit: Per drachmam significatur qualibet anima, Dei imagine insignita. Et interlinearis ait: Drachma est nummus certæ quantitatis habens imaginem Regis, talis autem nummus est anima nostra, qui Dei in se imaginem expressam refert. HUGO CARD. in c. XV. Luc.

Beda modum exponit, quo hæc moneta perditur, dicens: Mulier drachmam perdidit, quando homo, qui conditus ad imaginem Dei fuerat, peccando a similitudine sui Conditoris recessit; frequenter enim gemmam hanc inter emolumentorum temporalium, vel carnalium voluptatum sordes et immunditias perdimus; quisnam vero modus ad eam reinveniendam præcipue est observandus? Accendit lucernam, Scripturas et sacros Doctores pervolvendo: Lucerna pedibus meis verbum tuum; quia qui natalium animæ nobilitatem, et quantum Deus noster illi habeat aestimationem, pulchritudinem item et finem, ob quem a Deo creata est, intelligere cupit, necessum illi est ad hoc, ut di-

veni verbi lucerna adhibita sacra volumina pervolvat. Quid autem in specie magis considerare debeat, clare S. Bernardinus declarat dicens: Considera, anima mea: Primo, in quanta altitudine es creata. Secundo, quam magnus thesaurus es aestimata. Tertio, cum quanta diligentia es custodita. Quarto, cum quanto dolore es deperdita. Quinto, cum quanto sudore es quaesita. Sexto, cum quanto stupore es considerata. Septimo, cum quanto pretio es redempta. Octavo, cum quanto gaudio es reinventa. Nono, cum quanto premio eris beata. Quantum anima aliqua ex horum omnium motivorum consideratione haurire lumen potest, ad semetipsam cognoscendam et aestimandam, ne ex hoc tantæ dignitatis culmine decidere aliquando possit! At vero summa nostra infelicitas est quod animam nostram huic corporis luto conjunctam, in mediis horum inferiorum bonorum sordibus, nimis faciliter perdamus. Unde S. Bernardus ait: Affectionibus obligata, et illita terrenis, suam ipsius faciem considerare non potest; infixâ est in limo profundi, et seipsam non vidit, sed putat formam suam esse luteam illam, quam portat imaginem. S. BERNARDIN. de Dignit. anim.

Consideratio fabricæ corporeæ, de qua sic discurret S. Bernardus: Corporis statum dedit Deus homini rectam, forsitan ut ista corporea exterioris viliorisque rectitudo figmenti, hominem interiori, illum, qui ad imaginem Dei factus est, spiritualis suæ servandæ rectitudinis admoneret, et decor limi deformitatem argueret animi. Quid enim indecentius, quam curvum recto corpore gerere animum? Perversa res est et foeda, luteum vas, quod est corpus de terra, oculos habere sursum, cœlum libere suspicere; spirituales vero et celestem creaturam suos oculos, id est, internos sensus atque affectus, trahere in terram deorsum. S. BERNARD. ser. XXIV in Cant.

Ad animæ curam concipiendam.

Frequens invocatio auxiliî Divini; nam, juxta Salomonem, nemo potest esse contentus (atque adeo etiam solidam animæ curam gerere) nisi Deus det. SAP. VIII, 21.

Humilitas; nam ita Christus ipse significavit, dum dixit: Discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. MATTH. XI, 29.

TOMUS I.

Accurata sensuum custodia; ita quippe Salomon suasisse videtur, dum dixit: Omni custodia serva cor tuum (et animam tuam) quoniam ex ipso vita procedit. PROV. IV, 23.

Abeegatio assidua; de hac enim locutus est Christus, dum dixit: Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam. MATTH. X, 29.

Amor et studium Justitiæ Christianæ; nam justorum animæ in manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis; visi sunt oculis insipientium mori, et quasi externium exitus illorum, illi autem sunt in pace. SAP. III, 8.

Tales in fine vitæ cum veritate dicent: In manus tuas commendo spiritum meum.

ASCETICA.

De hac sequentia nosse debet Asceta. Primo, dignam de ejus pretio et dignitate aestimationem concipere, quam quidem haud difficulter obtinebit, si ea, quæ ex SS. Patribus supra allata sunt, bene ponderet, addatque hanc memorandam S. Ambrosii sententiam: Pietus es, o homo, pius es a Domino Deo tuo. Bonum habes artificem atque pictorem. Et quid in te pinxit? Absque dubio imaginem et similitudinem suam. Imago ad naturam spectat, similitudo ad divinos mores, atque ita anima tua est expressa effigies Dei, quantum interminata illa vis ac natura exigui in opere presentari potest. Non parum etiam augebitur hæc aestimatio, si quanta pro quavis anima Christus egerit, tuleritve, sedulo perpendatur, sic inquam, ut S. Bernardus hortatur, memoria reficietur infantium necessitatum, deinde laborum, quos tulit in predicando, fatigationum in discurrendo, tentationum in jejunando, vigiliarum in orando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo, postremo periculorum in falsis fratribus, convitiis, quorum, colaphorum, flagellorum, irrisionum, subsannationum, exprobatum, clavorum, horumque similibus, quæ in salutem nostri generis operatus est triginta et tribus annis, et passus in medio terræ. S. BERN. s. De quadrupl. debito.

Nosse debet, secundo, in quo consistat perfectio et felicitas animæ; qua de re præclare discurret Seneca in hunc modum: Quæ conditio rerum, eadem et hominum est. Navis bona dicitur, non quæ pretiosis coloribus pieta

est; nec cui argenteum aut aureum rostrum est, nec cujus tutela eborae celata est, neque fuscis atque opibus regis pressa est, sed stabilis et firma, et juncturis aquam excludentibus spissa, ad ferendum incursum maris magis solida, gubernaculo parens, velox, et non sentiens ventos. Gladium bonum dices, non cui deauratus est balteus, nec cujus vagina gemmis distinguitur, sed cui ad securandum subtilis acies, et mucro munimentum omne rupturus. Regula non quam formosa, sed quam recta sit, quaeritur; eo quidem laudatur, cui comparatur, quod illi proprium est. Ergo in homine quoque nihil attinet, quantum aret, quantum fœneret, a quam multis salutetur, quam pretioso incumbat lecto, quam perlicido poculo bibat, sed quam bonus sit; bonus autem est, si ratio explicita et recta est, et ad naturae suae voluntatem accommodata. Hæc vocatur virtus; hæc est honestum et unicum hominis bonum. SENECA. ep. LXXVII ad Lucil.

Clarissus S. Bernardus : Ad imaginem Dei facta anima rationalis, cæteris rebus omnibus occupari potest, repleri omnino non potest; capacem enim Dei, quidquid Deo minus est, non implebit. S. BERN. de Dedic.

Hinc S. Augustinus : Væ, inquit, animæ audaci, quæ speravit, si a te recessisset, se aliquid melius habituram. Versa te, reversa in tergum, et in latera, et in ventrem, et dura sunt omnia, et tu solus requies, et ecce ades. S. AUG. l. VI Confess.

Atque hæc causa est, cur, ut S. Chrysostomus inquit, omnem creaturam sensibilem Deus armatam et munitam creaverit, alias veloci pedum cursu, alias unguibus, alias pennis, alias cornibus, hominem solum sic disposerit, ut virtus illius sit ipse Deus, et in eo, in quo inferiorem ipsum fecit, in ipso fortiorem esse voluerit in se, ut necessitate infirmitatis coactus semper necesse habeat Dominum suum requirere. S. CHRYS. super Math. VII.

Nosse debet, tertio, quomodo ad dictam felicitatem et perfectionem suam pervenire queat, nimirum eo modo, quem Hugo indicavit, dicens : Vide, homo, dicit mundus, quomodo amavit te, qui propter te fecit me. Servio tibi, quia factus sum propter te, ut servias illi, qui fecit me et te : me propter te, et te propter se; si sentis beneficium, redde debitum; si accipis benignitatem, redde charitatem. Clarissus S. Gregorius : Quoquo se vertit anima, inquit, si vigilanter intendit, in

eisdem ipsis Deum invenit, per quæ reliquit, ejusque potentiam eorum consideratione cognoscit, quorum amore deseruit; et per quæ perversa cecidit, per hæc conversa revocatur. S. GREG. l. XXVI Moral.

Hinc Sanctus Bernardus animam sic loquitur : O anima! insignita Dei imagine, decorata similitudine, desponsata in fide, dotata in spiritu, redempta sanguine, deputata cum Angelis, capax beatitudinis, hæres bonitatis, rationis particeps, quid tibi cum carne, qua haud aliud vilius sterquilinum invenisti? S. BERN. in Medit.

Nimirum sursum, ut bene notat Seneca, animum vocant initia sua; erit autem illic etiam ante, quam hæc custodia exsolvatur. Si vitia sua deseruit, purusque ac levis in cogitationes divinas emicuit. SENECA. ep.

Nosse debet, cur homo rectus sit conditus; nam ut Ecclesiastes ait : « Inveni, quod fecerit Deus hominem rectum. » ECCLES. VII.

Rupertus, Abbas Tuitiensis, ait : Forma corporis in hoc solo animante sursum caput attollit, cælum intuetur, terramque calcans pedibus, erecto pectore incedit. Redditque mox rationem, cur divinus ille artifex corpus humanum, utpote animæ mansionem, cælum versus erigere voluerit : Sidera vel cælestia regna superne positâ meditari commonetur oculis. RUPERTUS in c. II Genes.

Quod confirmans S. Gregorius : Ad Deum, inquit, suspensa est, a quo formata; et quia ad Deum solum appetendum facta est, omne autem, quod infra appetit, minus est, jure ei non sufficit, quod Deus non est. S. GREG., l. XXVI Moral. c. XXVIII.

Nosse debet, cur inspirando creata sit anima; id enim ob varia mysteria indicanda est factum, et in primis quidem Theodoretus ait, Moysen hoc loquendi modo insinuare voluisse, divinam omnipotentiam æque esse facile, animam nostram creare, quam nobis primum est respirare. Quod si urgeas, cur igitur divina sapientia ad illam creandam divinarum personarum consistorium congregavit? Respondet id factum fuisse ad honorandam natalium animæ nobilitatem, sive ad adeo digni operis majorem honorificentiam. THEOD. l. IV in Genes. q. IV, v. 7.

Aliud mysterium, cur animam nostram inspirando creavit, est, ut nobis insignem quandam, qua anima præ cunctis aliis creaturis præfulget, excellentiam insinuaret, nimirum quod non educatur a potentia materie, sed a Deo immediate ex nihilo creata,

corpori infundatur. Unde Abulensis ait : Notatur, quod anima hominis est aliis formis perfectior, quia non esteducta ex potentia materie, sed fuit creata a Deo et infusa corpori, quod notat spiratio a Deo facta. Denique aliud quoque mysterium a Pererio tangitur, nimirum, ut per hunc admirabilem productionis suae modum dignitas animæ nobis insinuaretur; hic enim æmulatur modum, ut ita dicam, quo ipsamet divina sapientia procedit, que de semetipsa dicit : « Ego ex ore Altissimi prodivi, » siquidem etiam anima nostra de eadem prærogativa gloriari posse videtur; sicut enim halitus seu respiratio homini vitam tribuit, ita quoque Deus est, qui animæ vitam donat, et per quem ipsa subsistit. PERERIUS in c. II Genes.

Nosse debet, cur anima ad imaginem Dei creata sit. Cujus rationem assignat S. Augustinus, dicens : Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. S. AUGUST. l. I Conf. c. 1.

B. Laurentius Justinianus quoque ait : Ad imaginem Dei facta anima rationalis, cæteris omnibus occupari potest, repleri non potest, capacem enim Dei, quidquid Deo minus est, non implebit. S. LAURENT. JUST. c. v de Lign. vit.

Nosse debet, cur hominem Deus manu propria creavit, de quo sic loquitur S. Clemens : Quoniam ejus figmentum est; et alia quidem solo jussu fecit, hominem autem per se manu fabricatus est; et quid ei proprium inspiravit. S. CLEM. ALEX. l. II Pædog. c. III.

Nosse debet, cur homo imago Dei dicatur, id quod Hugo de S. Victore sequentibus verbis indicavit : Creavit ad imaginem suam, quia non est ei usquequaque similis. Filius autem imago est Patris, et non ad imaginem, quia quicquid habet Pater, totum habet Filius per naturam; homo vero est imago Dei, quoad imaginem, quia non per naturam, sed participatione vel imitatione habet ea, quæ Deitatis sunt. Quod confirmans S. Bernardinus Senensis : Quælibet anima, inquit, ad imaginem Dei formata, tres potentias habet, videlicet intellectum, memoriam et voluntatem, quæ sunt facta ad imaginem Trinitatis. Primo quidem intellectus, et hic creatus est ad imaginem Filii. Secundo memoria, et hæc creata est ad imaginem Patris. Tertio voluntas, et hæc creata est ad imaginem Spiritus Sancti. Et iterum alibi :

Imago Dei in anima, inquit, consistit in naturalibus proprietatibus et potentiis, ejus similitudo vero in gratuitis, hoc est, in virtutibus, divina charitate et divina dilectione. S. vero Thom. de Villan, ait : Imago consistit in potentiis, similitudo in bonis. Primum est debita proportio potentiarum; secundum ornatus gratiarum et virtutum. HUGO VICT. in Summa Sentent. tr. V, c. II.

Nosse debet, quo fine condita sit anima, id quod S. Leo indicavit dicens : Si creationis nostræ intelligamus exordium, invenimus hominem ideo ad imaginem Dei conditum, ut imitator sui esset auctoritas, et hæc esse naturalem sui generis dignitatem, si in nobis quasi in quodam speculo divinæ benignitatis forma resplendat. S. LEO, s. 1 de Sejan. dec. Mens.

S. Bernardus vero causam hanc reddit : Consilio sanctæ Trinitatis ad imaginem et similitudinem suam creavit te Creator tuus, quod nulli alteri ex creaturis donavit, ut tanto eum ardentius diligeres, quanto mirabilis ab eo te conditum intelligeres. S. BERN. c. XLVII De int. dom.

S. Ambrosius vero sic de hoc fine discurrit : Ita homo creatus est, ut charitatem haberet, ut bonus esset et justus, ut patiens atque mitis, mundus et misericors foret, quas virtutes quanto plus quisque in seipso habet, tanto propius est Deo, et majorem sui conditoris gerit similitudinem. S. AMBR. l. de Dig. cond. human. c. III.

Nosse debet, cur anima corpori sit immersa, ad quod dubium Elias Cretensis, Gregor. Nazianzeni commentator hisce verbis respondet : Hæc una causa est, inquit, cur anima cum corpore copulata sit, nempe ut per collectionem adversus ipsum et mundum, et afflictionem, quam hinc perpetitur, non tantum ut donum, sed etiam ut ærumnarum et afflictionum, quas in hæc vita pertulit, præmium, futurorum bonorum juventutem habeat. Magnam igitur anima per hanc cum corpore conjunctionem habet prærogativam præ tota natura Angelica, siquidem hæc per illo solum instanti, quod scholæ Angelicum appellant, mereri potuit; anima vero meritis se divitem facere potest, quandiu corpori unita fuerit, suisque meritis omnes spiritus beatorum, etiam Seraphinorum, in immensum potest transcendere. Hinc accedit, quod, ut S. Paulus ait : « Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit; » ad hanc vero luctam subeundam anima

corpore opus habebat, quia « caro concepit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem: » ac proinde plurimum animæ corporis beneficio lucrantur, dum mediante corpore tot gratis cœlestibus locupletantur. ELIAS CRET. orat. I.

Sanctus Bonaventura inter alias rationes, ob quas animam cum corpore unitam esse dicit, etiam in medium affert sequentem: Ut anima serviendo Deo in corpore, habeat majus meritum, quia ubi major pugna, major victoria, et per consequens, major corona; difficultas enim corporis multum valet ad efficaciam merendi; sicut corpus vivum valet ad fructum poenitentiae, sic post mortem resuscitatum valet ad consecutionem stolæ duplicatæ. Neque enim sola anima, sed etiam corpus coronabitur gloria, ut pote quod una cum anima meriti fuit instrumentum, dum secundum dictamen animæ et rectæ rationis ei subjectum fuit, sequæ affligi permisit. Atque hic stimulus ille erat, quem S. Chrysostomus ab anima corpori suggeri et monitionis loco proponi volebat, ut tanto libentius se pateretur pro animæ salute mortificari. Dicit enim: Nequaquam nos umbra hæc fugitiva seducat. Largissimam profecto mercedem pro contempta voluptate capiemus; atque ipse ad tuam animam loquere: Tristis, quod te corporis voluptate defraudo? Sed letare potius, quia tibi cœlorum regna providebo. S. BONAV. I, II de Oper. cond. c. LX.

Tertiam rationem S. Nazianzenus assignat: Hæc nostra temperatio est, ut, cum imaginis dignitas nobis animos exulterit, pulvis eosdem deprimat, contrahatque. S. GREGOR. NAZIANZ. OP. XXVI.

Idem quoque Laurentius Justinianus his verbis tradit: Ut ex qualitate exterioris hominis discat, non elate præferre se, sed ex continuis punitionibus, quas indesinenter propter infirmitates et necessitates carnis patitur, spiritus materiamumat se in humilitate custodiendi.

Nosse debet in quo consistat pulchritudo animæ, et quomodo ornanda sit; de qua materia sic discit S. Chrysostomus: Quæ est pulchritudo animæ? Eadem hæc est, quæ animam Creatori suo similem efficit, nimirum Christianæ virtutes: Temperantia æqualis morum moderatio, misericordia in indignis, charitas, mutus amor fratrum, erga filios pietas, vita morigerata et obsequens erga Deum obedientia, legis plena

observatio, iustitia, animæ contritio, hæc sunt animæ pulchritudines; atqui non sunt hæc nature, sed propensioris studii, ac liberæ voluntatis. Hæc pulchritudo, hæc nostra cum illo, de quo scriptum est: Speciosus forma præ filiis hominum, similitudo, in manu nostra est. Quum penes se non sunt hæc animæ ornamenta, potest is suo iure sibi sumere. S. CURYS. in Psalm. XLIV.

Quomodo vero ornanda sit, S. Ambrosius his verbis indicavit: Quisque diligentium attendat primæ conditionis suæ excellentiam, et venerandam in seipso Sanctæ Trinitatis imaginem agnoscat, honoremque similitudinis divine, ad quam creatus est, nobilitate morum, exercitio virtutum, dignitate meritorum habere contendat; ad vero ut hæc omnia consequi valeat, curet ut prius præmittat quod sequitur: Diligentium attendat primæ conditionis suæ excellentiam. S. AMBROS. I. de Dignit. cond. hum.

S. Bonaventura conditiones Deo desponsatæ animæ sequentibus verbis indicat: In sponso eligendo quatuor sunt, genus, virtus, sapientia, pulchritudo, quæ omnia summe in Filio Dei reperuntur, et ideo oportet, quod sponsa ejus præparet se et nobilitet; in sponsa eligenda similiter quatuor considerantur, genus, pulchritudo, divitiæ, mores. S. BONAV. in c. xxx.

Nosse debet, qualis obligatio oriatur animæ ex beneficiis acceptis, de qua sic discit Mansi: S. Lucas c. XV Evangelii sui nonnulla recenset miracula, quæ Salvator noster unicuique languido manus suas imponendo patravit: « At ille singulis manus imponens, curabat eos; » circa quæ verba quæstio exoritur, cur scilicet Christus hoc modo infirmos curandi usus fuerit? Ratio difficultatem hanc movendi est, quia tot aliis non solum sanitatem sed et vitam solo verbo restituit: Leprosus enim solo verbo volo mundavit; Cæcum per unicum verbum respice illuminavit; Filium viduæ a morte suscitavit, solum dicendo « Adolescens, tibi dico: Surge. » Cardinalis Toletus ad presens intentum optime ita loquitur: Significabat unumquemque beneficio accepto ita obligatum manere, ac gratum se debere benefactori præstare, ac si solus ipse beneficii recepisset. Vitium enim hominum est frequens, minus se obligatos agnoscere beneficiis, quæ aliis etiam conferuntur, quasi major liberalitas conferentis minus obliget recipientes, cum potius id eos debeat effi-

ere magis gratos. TOLETUS, in cit. VII cap. Quod confirmans Eusebius Emyss. Christus, ait, sicut pro cunctis passus est, sic pro singulis, sicut et totum debent universi, sic totum singuli, sed quodammodo plus singuli, quam universi, quia quantum acciperent singuli, tantum universi. Quid enim interest, si et aliis præstitit, cum, quæ tibi sunt præstita, ita integra sunt, et ita perfecta, quasi nulli alii ex his aliquid fuerit præstitum? EUSEBIUS EMYSS. Exhort. ad Pleb.

Quam eandem doctrinam pariter D. Chrysostomus tradit lib. II, de compunctione cordis.

Nosse debet, in quo consistat similitudo animæ, quam S. Bonav. breviter explicat, dicens: Sanitas animæ consistit in recta et circumspecta actione, in cautæ locutionis observatione, in rectitudine voluntatis, in ordinatione affectionis, et utilitate cogitationis. Salus corporalis in humorum consistit bono temperamento, ita ut unus non prevaleat aut prædominetur alteri. Eodem modo salus spiritualis in recta appetitum et affectum temperie consistit; quia si hi inordinati et minus bene regulati fuerint, et rectæ rationi, Deo, sanctæque ejus legi non subjiciantur, mox inde talis necessario intemperies exoritur, quæ mortem spiritualem infallibiliter inducit. S. BONAV. I. II, c. VIII de Prof. relig.

Et ideo S. Ambrosius inquit: Hæc est animæ sanitas, hæc salubritas mentis, ut affluentia cesset erroris, sistatur culpa, ne serpat; cessante incentivo culpæ, salus tua est, atque inoffensus vigor animæ se refundit.

Nosse debet, quam turpe sit, tantam corporis curam, et animæ exiguum gerere; quid enim de eo dicturus esses, qui omne studium, magnorumque sumptuum impendendum in habitatione sua superbis tapetum pretiosorum peristramatibus exornanda, marmoribus elegantissimis inestanda, auro, argentoque illustranda, statuis, picturisque artificiosissimis decoranda, impenderet, sequæ ipsum postea in sterquilinio omnibus aeris temporisque injuriis nudum, veluti futurum prædam exponeret? Talis est illorum stultitia, qui toto vitæ suæ decursu pro corpore, quod pro brevissimo tempore animæ est domicilium et habitaculum, laborant, vestibus pretiosis illud adornando, cibis exquisitis pascendo, atque ut ejus appetiti-

bus plane satisfaciant, eidem de omnis generis deliciis, voluptatibus, divitiis, honoribus, et aliis centenis ejusemodi commoditatibus prospiciunt, animam interea adeo turpiter despicientes et posthabentes, ac si simul cum corpore mortura et incertura esset. D. Chrysostomus de modica quadam corporis parte ita loquitur: Pupillam oculorum tuorum, ne minimo lædatur pulvere, diligenter custodis, animam autem tuam tanta malorum congerie pressam negligis? S. CURYS. hom. XLV in Matth.

Nosse debet, quo sensu verum sit axioma: Anima magis est, ubi amat, quam ubi animat. Horum sensum verborum S. Albertus Magnus sic explicat: Trahit amor amantem extra se, et collocat eum in amato, faciens ei intime adhærere. Plus enim est anima, ubi amat, quam ubi animat, quia sic est in amato secundum propriam naturam, rationem, et voluntatem; sed in eo, quod animat, tantum est secundum quod est forma, quod etiam brutis convenit. S. ALBERTUS MAGN. lib. de Adhær. Deo c. XI.

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Ex occasione sententiæ illius: « Cujus est imago hæc et superscriptio? » MATTH. XXV, 20.

Potest pulchre explicari, quomodo homo sit imago Dei, atque adeo in duas partes dividi conceit. In prima ostendatur, in quibus rebus posita sit hæc ratio seu forma imaginis, nempe in cognitione et amore Dei; per hæc duo enim perfecte assimilatur illi, et perfectionem illius, beatitudinemque participat. In secunda ostendatur, quomodo hæc cogitatio quemvis excitare debeat, ad omnem peccati maculam et injuriam studiosissime cavendam; si enim pro maximo piaculo habemus, imaginem B. Virginis aut alterius sancti in lutum projicere aut aliam eis irreverentiam exhibere, quanto majus censendum erit, ipsius Dei imaginem in stercus voluptatum præcipitare, et gravissimam peccati injuriam afficere! Affert potest eum in finem exemplum Boleslai, Regis Poloniae, qui patris sui imaginem collo suspensam, quoties ad peccatum tentabatur, pectori appressit, dixitque: Absit, pater, ut rem aliquam tibi, mihi que minus honorificam committam! Vide Fabrum in Dom. 22, post Pent. c. v et vi.

Ex occasione sententiæ S. Pauli: « Nesci-

ALII CONCEPTUS.

QUALITAS. — Diversitatem animarum in hac vita operantium pulchro Josephus Mansi per araneam et bombycis similitudinem ostendit: Etenim aranea, inquit, se ad subtilissima quedam fila texenda eviscerat, sed non alio id fine facit, quam ut in reticulo ex hisce filiis laboriose fabricato muscas capiât; at vero quid tandem ei accidit? Postquam miserum hoc insectum telam suam multis laboribus contexit, servus familias scopam adducit, qua hanc tot laboribus fabricatam telam totaliter abolendo destruit, et disperdit, imo et ejusdem telæ artificem omnino conatu persequitur, ut mortem inferat. Non vero idem bombyci contingit, quin potius unusquisque vermiculum hunc querit, illumque delicate fovet, et nutrit, quia fila serica contextit, ex quibus pretiosissimi deinceps panni seu vestes sericæ conficiuntur, et ideo, cum aranea muscas tantum capiat, bombyx e contra Principes et Reges post se captivos ducit; siquidem hi ambo labores ejus ambiunt, quibus non regia solum conclave, sed et sacra altaria adornant, et ideo bombycini partus ob eorum pretium et estimationem ab uno mundi polo ad alterum deferuntur. Hi autem figura sunt earum animarum, que bonis celestibus adipiscendis vacant, queque ex industria ad Creatoris sui servitium se applicant, et continuo pro salute æterna consequenda laborant, et fructificant: « Thesaurizant thesauros in celo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, neque fures effodiunt. » Hæ profecto anime a gratiis, celestiumque consolationum dulcissimo manna exornatæ non sunt, sed potius iisdem refertissimæ; unde David ait: « Quam magna multitudo dilectioinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te! » MANSI, disc. I, n. 14

Videbitis aliquando nobilissimam palatii alicujus faciem et introitum, mirabili architectura ex marmore, pretiosis statutis, sculpturis, aliisque ornamentis mire adornatam et elaboratam, tandem vero dum ex curiositate plura ejusmodi artis magisterio absoluta opera videndi ad interiora palatii penetratilia ingrediuntur, conclavia feno offenditis referta, ambulacra passim araneorum telis obseptâ, hortos ex urticis et veribus silvescentes, fontes destructos, meram denique emetis in locis desolationem conspiciatis;

dumque ingemiscetes causam tantæ desolationis inquiritis, hæc sola adducitur, quia Princeps, vel dominus palatii illius incola, illud pro tempore deseruit, suoque in discessu tapetes omnes, omnem pretiosam suppellectilem, universas, quibus conclavia illustrabantur, picturas, cunctaque ornamenta secum sustulit, et ideo, dum nulla jam palatii interioris cura habetur, omnia in eo desolata apparent, et horrescunt ingredientibus. Eodem prorsus modo de anima quadam ratiocinari licet; hæc enim, dum imagini et similitudini Creatoris sui correspondebat, omnibus erat donis, gratiis, virtutibusque Christiano homine dignis decenter adornata, adeo ut ipsam quoque speciositate sua in admirationem raperet Paradisum. At vero dum sponsus et incola anime Deus eamdem ob propriam animæ culpam deseruit, sibi deinceps minime similis esse videtur. Quomodo mutatus est color optimus? Jam enim vilis repleta, passionumque et affectuum inordinatorum tyrannidi subjecta esse conspiciuntur, et cum antea Deus de illa dixerit: « Deliciæ meæ esse cum filiis hominum, » jam in ea præter effrenum appetitum sentes, lola, urticæ, et stirpes, nihil quod oculis Dei placeat, in ea conspiciuntur; intellectus factus est cæcus, voluntas deses et iners, memoria ingrata, irascibilis, vindictiva: « Orientur in domibus ejus urticæ, et spinæ, et erit cubile draconum, et pascea struthionum. » Unde S. Thomas Villanovanus ait: Nullos virtutum germinat affectus, nullos honorum operum producit fructus. Idem, disc. IX, n. 23.

DIGNITAS. — S. Matthæus parabolam illam refert de Rege, qui præparavit nuptias filio, ad quas inter multos, qui ad eandem conveniant, presumptuosos ille, qui sine veste nuptiali nuptiale triclinium ingredi præsumperat, ad ignem condemnatus fuit: « Mittite eum in tenebras exteriores. » Quo facto sapientissimus Magister noster parabolam illam his verbis concludit: « Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. » Circa que verba merito inquirendum venit, quomodo intelligenda, cum enim unus tantum convivarum condemnatus fuerit, cæteris omnibus mense imperturbato animo accumbentibus, contrarium potius dicendum fuisse videtur, scilicet multi electi, non vero pauci electi, siquidem ex multis unus tantum perierit? Ad quam difficultatem alia nequit dari responsio, quam quod Deus unus dumtaxat anime

salutem tanto in pretio, et estimatione habeat, ut, dum illam perdit, innumeras se perdidisse arbitretur. Idem, disc. x, n. 10.

Unde Sanctus Augustinus ait: Certe unus erat ille, qui non habebat vestem nuptialem, quare dicit: « Multi sunt vocati, pauci vero electi? » quia in unius perditione sic afficitur, quasi multos perderet.

CURA ANIMÆ. — In prælio Gedeonis adversus Madianitas, tunc que secum abscondita habebant, lumina emicare coperunt, quando vasa fictilia, in quibus reclusa tenebantur, fuere contrafacta; ita quoque (quia omnia in figura contingebant) lumen gloriæ in fidelium animabus tanto amplius resplendebit, quanto ipsorum corpora, que vere vasa sunt fictilia et fragilia, crudelius fuerint afflicta et lacerata. Idem, disc. III, n. 3.

Plutarcus de Demetrio refert, quod is Rhodum obsidens, eandem igne conflagrare, et penitus destruere miserit, tametsi id promerita fuisset, idque ob hoc solum, quia in moribus admirabili artificio certi ejusdam philosophi, Protogenis videlicet imago depicta erat. Idem quoque Plinius his verbis scribit: Rhodum non incendit Rex Demetrius, expugnator cognominatus, ne tabulam Protogenis cremaret a parte ea muri locatam. Qualis igitur nobis erit confusio, si cum hoc gentili et crudeli milite comparemur? Hic enim ob philosophi ejusdam effigiem muris Rhodensibus impressam, eidem civitati, ne illam perderet, perierit; cum tamen nos mysticam animæ nostræ Jerosolymam, de qua scribitur: « Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei », tam frequenter, tantaque cum facilitate et temeritate ad flammam condemnemus infernales, non obstante quod eidem impressa sit imago non hominis alienius, sed ipsiusmet Dei, qui illam fundavit: « Ipse fundavit eam Altissimus. » MANSI, disc. IV, n. 41.

De magno illo Cardinali Reginaldo Polo, qui verus Angliæ Polus Arcticus, et Fidei Catholice in eo regno columna et fulcrum fuit, legitur, cum corpus suum tam flocci fecisse, ut solitus fuerit dicere, eum, qui sibi vitam hanc crepturus esset mortalem, nihil esse facturum amplius quam quod illi nocte cubitum eunti servus facere solet, dum eum vestibus suis exiit. Quo Cardinalis dicto, ut verissimo supposito, quæro ex te, quisquis es, quidnam majoris facias; vestemne, an corpus, quod tali veste contegi-

tur? Utique, nisi delirus sis, responderis, stolidum esse eum, qui pluris vestem æstimat, quam corpus. Numquid vere ita est? Et tamen hæc est innumerabilium hominum ingens stultitia, quod, tametsi alias in cæteris sensati sint et sapientes, corpus tamen, quod nihil est aliud, quam simplex quedam animæ vestis, majori in pretio habeant, quam animam. Idem, disc. XVI, n. 2.

Berchorius refert, quod Alexandro Magno præstatata gemma quedam fuerit, ea virtute et naturali proprietate prædita, ut in bilancem seu libram posita, cujusvis alterius rei ponderi, etiam immenso, imo vastissimo euidam monti præponderaret, ita tamen, ut dum eidem gemmæ vel modicum quicquid pulveris inpergeretur, subito hanc suam miram virtutem amiserit; quod si vere ita est, aptior hæc gemma animæ nostræ figura inveniri minime poterit. Hæc enim a Deo cum tali virtute et valore creata fuit, ut universus mundus ei comparatus, eidem præponderare non possit. Imo sui pondere et estimatione omnia creata in immensum excedit, quia Deus ipse dedit omnia, que habuit, et emit eam. Imo semetipsum, quantus est, eidem comparandæ superimpendit. Verumtamen, si vel minimo pulveris atomo, id est, affectu terreno contaminetur, hic ipsam omne pretium amittere facit. Apud eundem, disc. XVIII, n. 8.

D. Chrysostomus philosophum quemdam fuisse refert, qui in domum quandam viri præpotentis auro ubique fulgentem, marmoribus elegantissime incrustatam, columnis pretiosissimis suffultam, quaquaversum peripetasmatis tapetibusque phrygio opere artificiosissime elaboratis vestitam ingressus, vidensque pavimentum insuper stragulis magno pretio æstimatis, ubique contextum, in faciem exspuit domini domus; eumque de hac inurbanitate ab eodem graviter reprehenderetur, confestim se excusavit dicendo, ideo se faciem illius hæc contumelia affecisse, quod nusquam alibi in domo id facere liceisset; nequam etiam in hac ubique tam eleganter exornata domo locum invenire poterit viliores, quam vultum domini illam incoerentis. Ex qua historia Sanctus Doctor egregiam elicit moralitatem ad condemnandum illos, qui nulli alteri rei tantam adhibent operam et studium, quam ut bona sibi terrena acquirant ad deliciose tractandum corpus, dum interea pretiosissimam illis a Deo inditam animam marcidam

et emaciatam prorsus negligunt: vide, inquit, quam sit ridiculus, qui exteriora nimis sollicite exornat, et apud omnes, qui mentis compotes sunt, est contemptibilis; et merito sane, nam cum parietes quidem et solam, aliisque omnia accurate exornes; animam vero velut pannis obsitas, squalentem, jejumantem, plenam vulneribus, ab innumerabilibus canibus laceratam negligas, quodnam supplicium non sustinebis? S. CHRYS. hom. de Anima.

Si Regem aliquem inter aulae regia, et in penetralibus reconditoribus equos, aliaque jumenta asservantem, sibi vero stabulum pro sua mansione eligentem videres, quid diceret? Et tamen eadem stultitia quotidie a te committitur Christianis, qui corpori et sensibus suis exterioribus divitias, delicias, honores, voluptates, omniaque alia hujus vite bona accumulantes, cum tamen ob hoc comparati simus jumentis insipientibus; animam vero intra stabulum squalentem negligunt, siquidem hæc in hoc corporis ergastulo, putredine et immunditibus pleno, absque ulla bonorum auxiliorumque spiritualium et aeternorum provisione habitare cogitur; quod enim illi commoditates et solatia preparantur temporalia, ut potior pars hominum indefesso studio facit, hoc nihil est aliud, quam animam in stabulo inter immunditias et fetida stercorea positam negligere, siquidem de his omnibus Apostolus optime dicit: *Omnia orbitor, ut stercorea*; et ideo dum hoc facimus, animam adeo nobilem velut brutum et irrationale quoddam animal tractamus. MAXI, disc. xvi, n. 8.

Apud Marcum cap. i. et Lucam cap. iv, si rem bene discutias, invenies, primum opus, quo Christus brachii sui potentiam ostentavit, fuisse expulsionem demonum ex hominibus, quos occupant, post hæc vero cepisse alia facere miracula, et emaculare leprosos, dare visum cæcis, brachiorum pedumque usum restituere paralyticis, claudis, mancis, impertiri sanitatem aegris, vitam mortuis. Est ea S. Joannis Chrysostomi observatio, hom. xxi, in cap. vii Matth. operis imperfecti, ubi sic habet: Sciendum est, quod Lucas quidem, et Marcus statim in primis ponunt demoniacam curatum, in secundo autem loco mulierem carnali infirmitate febrium laborantem. At si quæras, cur ab Energumenum curatione potius, quam aliorum infirmorum, aut male habentium curatione exorsus fuerit Dominus, respondet

ibidem: Ea videlicet causa, quia major cura est ei de salute animæ, quam corporis. Demones, quando corpora humana invadunt, id eo maxime consilio et voto faciunt, ut destruant, vastentque animas. Itaque illos primum aggreditur, ejicitque Dominus; hoc enim præ cæteris rebus omnibus agere debet Christianus, ut animæ negotia primo curet, velut curavit Christus, quia major cura est ei de salute animæ, quam corporis.

S. Basilii expendit finem, ad quem homo conditus fertur: Non dixit: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, ut vescatur ligno fructifero, sed ut præsit, imperet, tum demum esitet. Quæ concernunt carnem, secundas obtinent, nam primas sibi asserit primogenia præsidendi auctoritas, attributa animæ. Comedere, bibere, carnis sunt opera; præesse, imperare, ad animam spectat. Prius ergo Dominus de his, quæ ad animam hominis pertinent, statuit, quam de rebus corporis, ut significaret, illam in omni occasione hinc præferendam, eamque diligenter ac studiosè curandam; utque omnes intelligerent, esse illam dominantem, corpus vero mancipium. Eam ergo ob causam, Adam prius præest, quam comedit; quæ enim concernunt carnem, secundas obtinent, nam primas sibi asserit primogenia præsidendi auctoritas, attributa animæ. S. BASIL. hom. x, n. 48.

Accessit ad Christum quidam Scriba, et veluti ingenti serviendi Deo desiderio teneretur, perpetuoque illi adherere vellet, aiebat: «Magister, sequar te quocumque ieris:» Matth. xviii, 49. Non admisit Dominus obsequium, quin multas illi in medio posuit difficultates, dicens, esse sua ruri animalibus diverticula, foveas vulpibus, avibus nidus; se vero tam pauperem vitam ducere, ut nullum in mundo locum habeat, in quo vel delassatum jejuniis et vigiliis caput reclinare queat. Percontatur Totostatus, quare Christus, qui alios ad sui sequelam invitare solebat, hunc, qui se ultro offerebat, et scholæ ejus velle nomen dare videbatur, a suo contubernio repulit, qui hoc nomine admitti dignus erat, quod admitti rogabat. Respondet magnus Doctor, jubetque Lucam adire, qui rem hanc ita narrat, ut ex circumstantiis, a quibus eam describit, proclive sit, easam, ob quam scriba ille repudiatus sit, divinare. Is vero, c. ix, v. 37, sic habet: «Factum est autem, ambulans in illis in via dixit quidam ad illum: Sequar te, quo-

cumque ieris.» Dum Christus forte transiret, scriba ille in via, quasi ex occasione, ac præter rem, dare se disciplinæ Domini, et salutis suæ studio volebat, non premeditato, non consulto, et maturo consilio, ideoque et repulsam passus est; nam quæ animæ sunt, non illa casu, non velut ab aliud agentibus per viam, obiter, sed ex composito, et ab exceperantibus, et hæc solum tum cogitantibus, tum curantibus, tractanda sunt. ABULENS. in cap. viii Matth. q. lxx.

Sanctus Gregorius Nazianzenus egregie hanc doctrinam confirmavit, dum expendit ea, quæ ad opus nostræ Redemptionis concurrerant, dicens: Huc magistra lex tendit, huc inter Christum et legem interjecti Propheta, huc spiritualis legis perfectior et finis, Christus, huc exinanita Deitas, huc assumpta caro, huc nova illa mixtio, Deus, inquam, et homo. Atque hæc omnia propter omnia, et pro uno illo generis nostri Principe, in unum coierunt. Hæc ille; in quibus mihi hæc postrema verba ad trutinam venite, diligenterque expendite: Hæc omnia pro uno illo generis nostri Principe in unum coierunt. Si videres in unam infirmi cuiuspiam potionem hyacinthos, adamantes, aurum, uniones, quæ neque numerum haberent, nec pretium, adhiberi, quid diceres? Illud puto, plurimum positum esse in illius incolumitate, maximoque in pretio esse sanitatem, quæ tanto pretiosissimarum rerum impendio procuratur. Vide nunc, inquit Nazianzenus, quo loco Deus animarum nostrarum salutem habeat, quam ut curaret, legem et Prophetas in unum coegit, et quod caput est, seipsum, suam divinitatem, suam humanitatem, sua attributa, sapientiam, omnipotentiam, et quæcumque talia, in remedium nostrum convertit. Hæc omnia in unum coierunt. O! quales species, e quibus salutis nostræ medicamentum conficitur! Quam pretiosæ! Et quomodo Deitas velut consumitur! Deitas exinanita. Vide quid Deo valeat animarum salus, et an earum negotium velut in cursu, aut perfunctorie, ac non magis multa cum maturitate, summaque attentione, et omni viarum contentione procurandum? S. GREG. NAZ. or. i.

S. Bernardus alicubi sic loquitur: Venit ad carcerem tuum, ad limum tuum, infixus (ut dicitur) usque ad cubitos in limo profundi. Quid non suave tibi, cum tibi collegeris omnes amaritudines Domini tui, et rememoraberis primum quidem illarum in-

fantiliū necessitatum, deinde laborum, quos pertulit in predicando; fatigationum in discurrendo; tentationum in jejunando; vigiliarum in orando; lachrymarum in compatiendo; insidiarum in colloquendo; postremo periculorum in falsis fratribus, convitiarum, sputorum, colaphorum, flagellorum, irrisionum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similibus, quæ in salutem nostri generis operatus est triginta et tribus annis, et passus in medio terræ? Tot annos, ærumnosissimam vitam, inter miseras tam multas et magnas exegit, ut salutem animabus afferret. Quantum vero temporis redemptioni corporum dedit? «In momento, in ictu oculi etc. mortui surgent incoerupti.» I Cor. xv, 52. Tantumne temporis curandis animabus impendit, et revocandis in vitam meliorem corporibus solum momentum! Discite hinc, quantum inter curam utrorumque intersit. Momento corpora reviviscunt, animæ triginta, et amplius annorum longo labore curantur. Nimirum animabus diu multumque vacandum, ad corpora si modo velut per viam, obiterque attendas, satis hoc sit. S. BERN. s. de quadr. debite cit. a Nyss. Dom. 5 post. Pent. § 5.

In auctore quodam de duobus fratribus legisse me memini, quorum unus sapiens, alter vero delirus erat, quod, dum simul in eodem itinere constituti ad bivium quoddam pervenissent, interquæ de via eligenda deliberant, stultus viam elegerit amoeniorem et deliciosiorē; sapiens vero magis viam aspera placuit, et difficilis; eumque diu inter se concertassent, tandem sapiens, ne fratrem suum delirum contristaret, ejus voluntati et opinioni cessit, seque ab illo vincii permisit. Demum vero aliquosque progressi in latrones incidit, a quibus apprehensi, in tetrum carcerem fuerunt abducti; tandem vero cum ad ejus, qui caput et præfectus latronum erat, tribunal educerentur, sapiens totam culpam in delirum, hic vero in sapientem conjecit, utpote qui sanæ rationis iudicio pollens, a stulto se vinci et superari permisit. Iudex vero utrumque culpæ reum esse pronuntiavit, stultum quidem, quod se ab eo, qui se sapientior erat, gubernari non permisit; sapientem vero, quod sano iudicio pollens, ab eo, quem stultum esse noverat permisit se duci. Eumvero tametsi nobis necessum non sit, ut D. Chrysostomus ait, de mendacio adstruere veritatem, attamen

ex hac fabula utilissimam quamdam elicere possimus moralitatem; corpus enim et anima sunt veluti duo fratres germani, licet inter se conditione valde inæquales, siquidem anima sapiens est: « Spiritus est, qui vivificat »; Caro vero e contra fatua est et stolidi: « Caro non potest quidquam. » Anima ratione prædita est, et intellectu, ideoque per sanæ rationis discursum sibi potest consuere; corpus vero instar stolidi jumenti, insipiens est. Et ideo anima a via ardua et difficili minime terretur, quia hæc est, quæ ad cælum perducit: « Areta est via quæ ducit ad vitam; » et ideo temperantiam, mortificationem, pœnitentiam, sui que ipsius abnegationem, honorumque terrenorum contemptum eligit, et diligit. « Spiritus quidem promptus est, » corpus vero asperioris vite arduitatem exhorrescit: « Caro autem infirma, » et ideo jejuniorum, macerationis carnis, vigilia, custodia sensum deterrita difficultate, viam eligit deliciosam, amat voluptates, divitias, honores, cunctasque alias vite præsentis commoditates; dumque inter se diu concertant conflictantur, quia « Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, » tandem anima se suis continuis persuasionibus nihil proficere videns, a corporis importunitate superata, carnem suo modo vivere sinit, illique compatiens frena laxat. Unde fit, quod, dum simul gradiuntur, in latrones et viæ prædones, id est, appetitus inordinatos, pariter incidunt, qui illos vinculis irretitos in captivitatem abducunt; funibus peccatorum suorum unusquisque constringitur; ac tandem dum coram supremo Iudice comparent, ut suam queque pars sententiam accipiat, ambe ad infernum condemnantur; anima quidem, quia se, suppresso rationis lumine a sensualitate vinci permisit; corpus vero, quod animam aggravaverit, suisque affectibus inordinatis suppresserit, et ideo corpus et anima perduntur in gehennam. MANSI, tr. VIII, disc. XVII, n. 13.

MISCELLANEA.

QUALITAS. Ad cœlestia et divina animi nostri se habent ut Promethei statuæ, quæ etiam solis radiis expositæ nec v gorem habebant, nec movebantur; at ubi consensu Olympo Prometheus virgulam soli admovit et incendit, et redux in terram statuæ suæ inseruit.

illico in membris motus, et in status fuit repertus. DREXEL. in *Trismeg.* l. III, cap. 1, § 3.

Maximum est argumentum animi ab altiori venientis sede, si hæc, in quibus versatur, humilia iudicat, et angusta, si exire non metuit; scit enim, quo exiturus sit, quia, unde venerit, meminit. SEN. ep. cxxi.

Exemplumque Dei quisque est in imagine parva. MAN. l. IV.

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo. Impetus hic sacræ semina mentis habet.

(Ovid. *Fast.*,

IMMORTALITAS.

An dubium est habitare Deum sub pectore nostro, In cœlumque redire animas, cœloque venire?

(Ovid. *Fast.* l. IV.)

DIGNITAS. In anima nostra sublimè quiddam ac divinum esse, vel hoc ex argumento colligitur, quod cum Deus reliqua animalia conderet, solummodo dixerit: Producent aquæ reptile animæ viventis, et omne volatile super terram; anima enim piscium, volatiliumque ex eadem materia cum corpore desumpta est; at quando homo formatus est, corpus quidem ex limo terræ fabricatum, anima vero velut spiraculum vitæ a Deo inspirata est. GRANAT. in *loc. comm.* f. 92.

Tantum iter et jucundum est, ad quod natura te instruit; debet tibi illa, quas, si non deseris, par Deo consurges. Parem autem Deo pecunia non facit, Deus autem nihil habet; prætexta non faciet, Deus nudus est; fama non faciet, nec ostentatio tui; nemo novit Deum, licet multi male de illo existiment, et impune. Non turba servorum lecticam tuam portantium, Deus ille maximus, potentissimusque ipse omnia velit. Nec forma quidem et vires beatum te facere possunt; nihil horum non patitur vetustatem. Quid ergo? Animus, sed hic rectus, bonus, magnus. Quid aliud voces hunc, quam Deum in corpore humano hospitantem? Hic animus tam in equitem Romanum, quam in in libertinum, quam in servum potest cadere. SEN. ep. III.

Nihil magnum est in humanis rebus, nisi animus magna despiciens. CICERO de *Nat. quest.*

Omnis suo bono constat vitæ fertilitas; commendat vinum sapor, velocitas cervum. Quam fortia dorso jumenta sint, queris. In cane sagacitas prima est, si feras investigare debet; cursus, si consequi; audacia, si mor-

dere et invadere. Illud cuique optimum esse debet, cui nascitur, quo censetur. In homine optima quidem est ratio, hæc antecedit animalia cætera, Deum sequitur. Ratio ergo perfecta primum hominis bonum est, cætera illi cum animalibus satis superque communia sunt. Est fortis videlicet, et leones; velox est, et equi; corpus habet, et arbores; habet imperium ac motum voluntarium, et bestię ac vermes; habet vocem, quanto clariorem canes, acutiorem aquilæ, gravio-rem tauri, dulciorem ac nobiliorem lusciniæ. SEN. ep. LXXVII ad *Lucil.*

Omnium animi immortales sunt, sed honorum fortiumque divini. CICERO l. II de *Leg.*

Valentior omni fortuna animus est, beatæ ac miseræ vitæ sibi causa est. SEN. ep. XCIX.

Cogita in te, præter animum, nihil esse mirabile; cui magno nihil est magnum. Id. ep. VIII.

CURÆ. Isocrates, cum discipulum horti studiosissimum, sed in ornandis moribus languentem vidisset, nec in studiis quiddam proficere advertisset, his verbis eum allocutus est: Obsecro, ne hortum habeas cultiorem, quam animum. DREXEL. in *Trismeg.* l. III, c. 1, § 2.

Stilpon interrogatus, quem hominem iudicaret status simillimum? Hominem, respondit, stupidum, et animi sui negligentem. Ibid. § 3.

Demoxan philosophus de hominibus sui curam negligentibus dixit: Stultissimi mortalium omnem sollicitudinem suam ponunt in exstruendis ædibus, et hominum, qui ædes illas inhabitaturi sunt, nullam penitus rationem habent. Et quid magis miremur, quam cum omnes et cupiant optime vivere, et sciant, non alia re, quam animo sic vivi, nec fieri posse, quin si optime vivant, animus colendus sit, tamen animum suum minime colant. Ibid. § 2.

Europa, Regis Agenoris filia, ad littus Tyrii maris in prato nitidissimo taurum conspicata, quamvis primo metueret, tamen ubi mitem, blandientem, et ad sessionem invitantem vidit, tandem adire, tangere, herbas porrigere, et demum tergo insidere cœpit; verum mox ab eo in mare abducta, frustra ad littus respexit, sui que lusus audaciam damnavit. Idem animæ cum corpore contingit, nisi ab initio blanditias ejus damnet; abducetur enim paulatim a littore cœlestis patriæ in mare iniquitatis et malorum,

frustra que amissam patriam suspirabit. Ibid. c. III, § 3.

Summum crede nefas, animam præferre pudori, Et propter vitam vivendi perdere causas (Juv. sat. VIII).

Non immerito cecinit Ovidius:

Ut corpus redimas, ferrum patieris, et ignes, Arida nec sitiens ora lavabis aqua. Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis. At pretium pars hæc corpore majus habet.

AXIOMATA.

Anima magis est ubi amat, quam ubi amat.

Quid prodest homini, si mundam universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiat? MATTH. XVI, 26.

Omnia si perdas, animam servare memento.

Salus animæ in sanctitate justitiæ, et melior est omni auro et argento.

Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam.

AUCTORES.

Franciscus Labata V. *Anima.*

Hieremias Drexelius in *Trismegisto* l. III, cap. 1.

Laurentius Beyrlinck in *Theatro vitæ humanæ.* V. eodem.

Josephus Langius in *Polyanthæa.* V. eodem.

Antonius Dauroltius in *Catech. historiali,* cap. VIII, tit. II.